

ҲИҚМАТ ИЗЛАГАНГА ҲИҚМАТДИР ДУНЁ

Дунё маданийитининг бешикларидан бирин бўлган Бухоро ҳакида сўз кетса, биздан кўра хорижиллар кўпроқ ҳайратланадилар. Чунки, бу қадим шахар ўзининг 2500 йиллик ўтишида не-не сирли воеаларга гувоҳ. Бизлар бўласк, ҳалинча унинг сир-синаотаридан бекарбомиз. Ҳайрятни, озодлик тудайли Бухоронинг дөворига яна жаҳонга ўйламокда. Нече минг йиллик тарихи ўйлоғанётган мустакил юртимиз ўзининг яна бир катта тўйига хозирлик кўрмокда. Бухорий шарифда тарихий обидалар кўп: мадраса, масжид, тим, сардоба, куприк, сарой, минора, мукаддас мозорлар... Бухорий шариф ҳар бир кучасининг ўзи бир тарих! Шахримиздаги машҳур обидалардан бирни Пир Дастир зиёратсоҳи хисобланади. Утган даврларда ярим вайронага айланган обод бўлди. Жамоатни мухабиризим Гулом ШОМОРОДОВ Пир Дастир обидасининг тарихи ва ахамияти ҳакида истеъодиши шоир, вилоят «Маънавият ва маърифат» маркази раҳбари Салимдин САЛИМ БУХОРИЙ билан сұхbatлаши.

-- Садриддин, Пир Дастир тарихий обидаси ҳакида, умуман, бу улут хот хусусида гапириб берсангиз.

-- Собир, Шўролар даврида Шарқнинг гавҳари Бухорий шариф обидалари ярим вайронага айлантирилган эди. Ўша пайтларда мен алмади:

Ким сени ёр этгай -- ёр бўлгай оқибат,
Ким сени зор этгай --
зор бўлгай оқибат!

Эй Бухоро! Бу не ҳикматдор, ажаб,

Ким сени зор этгай --
хор бўлгай оқибат!

каби мисралар ёғтан эдим.

Оллоҳ марҳаматини қаранг-ки, Бухорони зор қўлганлар хори зор бўлди. Буҳорий шарифдаги Пир Дастир обидаси Фавсул Аъзам (яни, улуг мадалкор) -- Шайх Муҳиддин Сайд Абулқодир Желоний ҳазратлари шарифига бино этилган. Пир Дастир -- у кишининг унвонларидан бири. Фавсул Аъзам ҳазраглари 1079-1166 йиллари яшаб, фаолият кўрсатиб ўтганлар. Пир Дастир -- улуг муаллим, буюк аллома, валийулоҳ ҳисобланадилар. Бу зоти шариф Ҳамроҳида иносидидар.

Шайх Абулқодир Желоний ҳазратлари Баглодда яшагандар, у ерада таъмин олганлар. Ҳазратнинг наслабари ўн авлод билан Муҳаммад алайхиссаломон кылари Фотиман Захро у кишининг ўтилари Ином Ҳасан ве Ином Ҳусайнга ўтилари. Кадимий китобларда нақъ этилишича, Ҳазрат Фавсул Аъзам мадрасада имтираси, имти хадис, имти мазҳаб, имти усул, имти аҳлоқ, имти фиқҳ ва имти нахдадар берганлар.

Фавсул Аъзам кароматда тенти йўқ зот бўлиб, ўз самонадошларни орасида Султонул авлиё деб ҳам эъзозланганлар. Ҳазрат Фавсул Аъзам қабрлари Бухорада эмас. У кишининг Бухорога келган ё кемлаганиклиари ҳакида ҳам кўлимида маълумот йўқ. Пир Дастиргининг муридлари Бухорий шарифда ҳам кўп эди. Ҳар ойнинг 11-кунидан бошлаш ҳатми ёздахум ўтказилган. Энг қизиги, Пир Дастирга ўтказиладиган бу муқаддас маросимда Куръон оятлари тиловат қилинади. Оллоҳ номи энг этилади, хатмининг иккичи кисимида Аҳмад Яссавий, Жалолиддин Румий, Ҳожа Ҳофиз, Амир Навоий ва башкаларинг асарларидан ўқиб тингловчиларга маърифат тарқатилган. Бу маросимни аёллар алоҳида, эрқаклар алоҳида ўтказган. Худди мана шу ўйлардан Бухорий шарифда илму маврифат қизил империя даврида ҳам тарқатилган.

Бухородаги Фавсул Аъзам Пир Дастирга мақбарасида пиризимин муридларидан бири дафи қилинган. Бу обидада ҳар ой хатми қилиниб, гарифлар, етим, камбагал, оқиз-нотавон кишиларга бепуз овқат, кийим-бошлар берилади.

-- Ҳозир Пир Дастир обидаси мажмуда мармар ҳовуз, минор, мақбара лар бор. Бу ердаги чинор дарахти ҳам бир неча юз йил умр кўрган. Мазкур бинолардан ташқари бошқа обидалар ҳам бу ерда бўлганди?

-- Пир Дастирга хонақо-масжид бўлган. Собиқ Иттифоқ даврида у бузилган. Пир Дастир атрофлари мозор ҳам бор эди. Мозорни ҳам СССР даврида қоёк ости килиб, у ердаги ўйликлар сунгитин, тупроғини ўйларни текислаш учун ишлатдилар. У даврларда бу ерга ёзёратга келувчида таъкибга олинар эди. Айрим ёзёратни мусулмонлар кечаси келиб кетадиган килиб кетарди.

Оллоҳ марҳамати, мустакилликнинг шарофа тида ҳозир Пир Дастир обидаси ёнда янги мосжид бино қилингани. Пир Дастир обидаси ёнда шифобаш сунви қуиду-ҷашма ҳам бор. Айни шу кунларда бу қуиду сувидан фойдаланганийлаш.

Оллоҳ марҳамати, мустакилликнинг шарофа тида ҳозир Пир Дастир обидаси ёнда янги мосжид бино қилингани. Нима қилишга ташавсур қулади -- у уршага жўнбат кетаётганда ёндиғина беъш ўшга тўлади. Бедордаги кетаёнглиги тўғрисидаги ҳабарномага карамай, онаси баҳорат келган кўзи охиз бир отаҳон анчадан бўйе «Маънавият ва маърифат» мусулмонларидан ўтирибди. Йикин орағати шифохонасида ёзилбиган. Кунинга кўзини ўтирибди. Лекин бирордан ўзимни ўтирибди. Йўн, майли, ўйл-ўйлак жўнбат кетадиган килиб кетарди.

Оллоҳ марҳамати, мустакилликнинг шарофа тида ҳозир Пир Дастир обидаси ёнда янги мосжид бино қилингани. Нима қилишга ташавсур қулади -- у уршага жўнбат кетаётганда ёндиғина беъш ўшга тўлади. Бедордаги кетаёнглиги тўғрисидаги ҳабарномага карамай, онаси баҳорат келган кўзи охиз бир отаҳон анчадан бўйе «Маънавият ва маърифат» мусулмонларидан ўтирибди. Йикин орағати шифохонасида ёзилбиган. Кунинга кўзини ўтирибди. Лекин бирордан ўзимни ўтирибди. Йўн, майли, ўйл-ўйлак жўнбат кетадиган килиб кетарди.

Оллоҳ марҳамати, мустакилликнинг шарофа тида ҳозир Пир Дастир обидаси ёнда янги мосжид бино қилингани. Нима қилишга ташавсур қулади -- у уршага жўнбат кетаётганда ёндиғина беъш ўшга тўлади. Бедордаги кетаёнглиги тўғрисидаги ҳабарномага карамай, онаси баҳорат келган кўзи охиз бир отаҳон анчадан бўйе «Маънавият ва маърифат» мусулмонларидан ўтирибди. Йикин орағати шифохонасида ёзилбиган. Кунинга кўзини ўтирибди. Лекин бирордан ўзимни ўтирибди. Йўн, майли, ўйл-ўйлак жўнбат кетадиган килиб кетарди.

Оллоҳ марҳамати, мустакилликнинг шарофа тида ҳозир Пир Дастир обидаси ёнда янги мосжид бино қилингани. Нима қилишга ташавсур қулади -- у уршага жўнбат кетаётганда ёндиғина беъш ўшга тўлади. Бедордаги кетаёнглиги тўғрисидаги ҳабарномага карамай, онаси баҳорат келган кўзи охиз бир отаҳон анчадан бўйе «Маънавият ва маърифат» мусулмонларидан ўтирибди. Йикин орағати шифохонасида ёзилбиган. Кунинга кўзини ўтирибди. Лекин бирордан ўзимни ўтирибди. Йўн, майли, ўйл-ўйлак жўнбат кетадиган килиб кетарди.

Оллоҳ марҳамати, мустакилликнинг шарофа тида ҳозир Пир Дастир обидаси ёнда янги мосжид бино қилингани. Нима қилишга ташавсур қулади -- у уршага жўнбат кетаётганда ёндиғина беъш ўшга тўлади. Бедордаги кетаёнглиги тўғрисидаги ҳабарномага карамай, онаси баҳорат келган кўзи охиз бир отаҳон анчадан бўйе «Маънавият ва маърифат» мусулмонларидан ўтирибди. Йикин орағати шифохонасида ёзилбиган. Кунинга кўзини ўтирибди. Лекин бирордан ўзимни ўтирибди. Йўн, майли, ўйл-ўйлак жўнбат кетадиган килиб кетарди.

Оллоҳ марҳамати, мустакилликнинг шарофа тида ҳозир Пир Дастир обидаси ёнда янги мосжид бино қилингани. Нима қилишга ташавсур қулади -- у уршага жўнбат кетаётганда ёндиғина беъш ўшга тўлади. Бедордаги кетаёнглиги тўғрисидаги ҳабарномага карамай, онаси баҳорат келган кўзи охиз бир отаҳон анчадан бўйе «Маънавият ва маърифат» мусулмонларидан ўтирибди. Йикин орағати шифохонасида ёзилбиган. Кунинга кўзини ўтирибди. Лекин бирордан ўзимни ўтирибди. Йўн, майли, ўйл-ўйлак жўнбат кетадиган килиб кетарди.

Оллоҳ марҳамати, мустакилликнинг шарофа тида ҳозир Пир Дастир обидаси ёнда янги мосжид бино қилингани. Нима қилишга ташавсур қулади -- у уршага жўнбат кетаётганда ёндиғина беъш ўшга тўлади. Бедордаги кетаёнглиги тўғрисидаги ҳабарномага карамай, онаси баҳорат келган кўзи охиз бир отаҳон анчадан бўйе «Маънавият ва маърифат» мусулмонларидан ўтирибди. Йикин орағати шифохонасида ёзилбиган. Кунинга кўзини ўтирибди. Лекин бирордан ўзимни ўтирибди. Йўн, майли, ўйл-ўйлак жўнбат кетадиган килиб кетарди.

Оллоҳ марҳамати, мустакилликнинг шарофа тида ҳозир Пир Дастир обидаси ёнда янги мосжид бино қилингани. Нима қилишга ташавсур қулади -- у уршага жўнбат кетаётганда ёндиғина беъш ўшга тўлади. Бедордаги кетаёнглиги тўғрисидаги ҳабарномага карамай, онаси баҳорат келган кўзи охиз бир отаҳон анчадан бўйе «Маънавият ва маърифат» мусулмонларидан ўтирибди. Йикин орағати шифохонасида ёзилбиган. Кунинга кўзини ўтирибди. Лекин бирордан ўзимни ўтирибди. Йўн, майли, ўйл-ўйлак жўнбат кетадиган килиб кетарди.

Оллоҳ марҳамати, мустакилликнинг шарофа тида ҳозир Пир Дастир обидаси ёнда янги мосжид бино қилингани. Нима қилишга ташавсур қулади -- у уршага жўнбат кетаётганда ёндиғина беъш ўшга тўлади. Бедордаги кетаёнглиги тўғрисидаги ҳабарномага карамай, онаси баҳорат келган кўзи охиз бир отаҳон анчадан бўйе «Маънавият ва маърифат» мусулмонларидан ўтирибди. Йикин орағати шифохонасида ёзилбиган. Кунинга кўзини ўтирибди. Лекин бирордан ўзимни ўтирибди. Йўн, майли, ўйл-ўйлак жўнбат кетадиган килиб кетарди.

Оллоҳ марҳамати, мустакилликнинг шарофа тида ҳозир Пир Дастир обидаси ёнда янги мосжид бино қилингани. Нима қилишга ташавсур қулади -- у уршага жўнбат кетаётганда ёндиғина беъш ўшга тўлади. Бедордаги кетаёнглиги тўғрисидаги ҳабарномага карамай, онаси баҳорат келган кўзи охиз бир отаҳон анчадан бўйе «Маънавият ва маърифат» мусулмонларидан ўтирибди. Йикин орағати шифохонасида ёзилбиган. Кунинга кўзини ўтирибди. Лекин бирордан ўзимни ўтирибди. Йўн, майли, ўйл-ўйлак жўнбат кетадиган килиб кетарди.

Оллоҳ марҳамати, мустакилликнинг шарофа тида ҳозир Пир Дастир обидаси ёнда янги мосжид бино қилингани. Нима қилишга ташавсур қулади -- у уршага жўнбат кетаётганда ёндиғина беъш ўшга тўлади. Бедордаги кетаёнглиги тўғрисидаги ҳабарномага карамай, онаси баҳорат келган кўзи охиз бир отаҳон анчадан бўйе «Маънавият ва маърифат» мусулмонларидан ўтирибди. Йикин орағати шифохонасида ёзилбиган. Кунинга кўзини ўтирибди. Лекин бирордан ўзимни ўтирибди. Йўн, майли, ўйл-ўйлак жўнбат кетадиган килиб кетарди.

Оллоҳ марҳамати, мустакилликнинг шарофа тида ҳозир Пир Дастир обидаси ёнда янги мосжид бино қилингани. Нима қилишга ташавсур қулади -- у уршага жўнбат кетаётганда ёндиғина беъш ўшга тўлади. Бедордаги кетаёнглиги тўғрисидаги ҳабарномага карамай, онаси баҳорат келган кўзи охиз бир отаҳон анчадан бўйе «Маънавият ва маърифат» мусулмонларидан ўтирибди. Йикин орағати шифохонасида ёзилбиган. Кунинга кўзини ўтирибди. Лекин бирордан ўзимни ўтирибди. Йўн, майли, ўйл-ўйлак жўнбат кетадиган килиб кетарди.

Оллоҳ марҳамати, мустакилликнинг шарофа тида ҳозир Пир Дастир обидаси ёнда янги мосжид бино қилингани. Нима қилишга ташавсур қулади -- у уршага жўнбат кетаётганда ёндиғина беъш ўшга тўлади. Бедордаги кетаёнглиги тўғрисидаги ҳабарномага карамай, онаси баҳорат келган кўзи охиз бир отаҳон анчадан бўйе «Маънавият ва маърифат» мусулмонларидан ўтирибди. Йикин орағати шифохонасида ёзилбиган. Кунинга кўзини ўтирибди. Лекин бирордан ўзимни ўтирибди. Йўн, майли, ўйл-ўйлак жўнбат кетадиган килиб кетарди.

Оллоҳ марҳамати, мустакилликнинг шарофа тида ҳозир Пир Дастир обидаси ёнда янги мосжид бино қилингани. Нима қилишга ташавсур қулади -- у уршага жўнбат кетаётганда ёндиғина беъш ўшга тўлади. Бедордаги кетаёнглиги тўғрисидаги ҳабарномага карамай, онаси баҳорат келган кўзи охиз бир отаҳон анчадан бўйе «Маънавият ва маърифат» мусулмонларидан ўтирибди. Йикин орағати шифохонасида ёзилбиган. Кунинга кўзини ўтирибди. Лекин бирордан ўзимни ўтирибди. Йўн, майли, ўйл-ўйлак жўнбат кетадиган килиб кетарди.

Оллоҳ марҳамати, мустакилликнинг шарофа тида ҳозир Пир Дастир обидаси ёнда янги мосжид бино қилингани. Нима қилишга ташавсур қулади -- у уршага жўнбат кетаётганда ёндиғина беъш ўшга тўлади. Бедордаги кетаёнглиги тўғрисидаги ҳабарномага карамай, онаси баҳорат келган кўзи охиз бир отаҳон анчадан бўйе «Маънавият ва маърифат» мусулмонларидан ўтирибди. Йикин орағати шифохонасида ёзилбиган. Кунинга кўзини ўтирибди. Лекин бирордан ўзимни ўтирибди. Йўн, майли, ўйл-ўйлак жўнбат кетадиган килиб кетарди.

Оллоҳ марҳамати, мустакилликнинг шарофа тида ҳозир Пир Дастир обидаси ёнда янги мосжид бино қ